

**Aydın
TAĞIYEV**

Proloq

"Ey bütün yorğunlar və yükləri ağır olanlar, mənim yanıma gəlın və mən Sizə rahatlıq verərəm".

İncildən

Allah-Təala Nuh peyğəmbərin xahişini qəbul edib ona vəhy göndərdi ki, bəs tufan qoparıb dünyanı suya qərq edəcək, vəhyin buyruğu ilə gəmi düzəlt və zülmkarlar barədə bir daha mənimlə danışma, çünki onlar suda boğulmalıdırlar.

Nuh Allahından xəbər aldı ki, bəs o tufanın əlaməti nə olacaq?

Tanrıdan rəsuluna belə bir vəhy gəldi ki, od-ocaq qalanmış isti təndirin dibindən soyuq su fışqıracaq. Bax, o zaman əzab əlaməti görünən kimi imana gələn əməlisaleh bəndələrimi xəbərdar edib düzəltdiyim gəmiyə mindirərsən...

İndi torpaqda təndir yerinə soyuq quyulardan isti su çıxır.

Bəlkə bu, yeni bir tufanın, qiyamətin əlamətidir?..

Oxuduğu əvvəlcə ona maraqlı gəlmiş, sonra isə xeyli düşündürmüşdü. Nəhayət, lap sonda rahatlığını-dincliyini əməlli-başlı əlindən almışdı.

Heç demə, Avropada orta əsr inkivizasiyasında günahkarlara əzab və əziyyət vermək üçün xüsusi bir alətdən istifadə olunurmuş. Bu da nə olsa yaxşıdır? Ayaqqabı!!! Cəza verilən adamın ayağına məxsusi tikilmiş ayaqqabı geyindirərdilər ki, bu ayaqqabı da yeridicə məhkumun ayağını sıxıb, ona şiddətli əzab, ağrılar verərmiş.

Belə ayaqqabıya "İspan çəkməsi" deyirmişlər...

Elə o vaxtdan da gözü ayaqlarında qalmışdı...

On bir metrlik zərbə

"Amat victoria curam" (latın) - "Qələbə iztirab tələb edir".

Ancaq X. yuxudan erkən durmuşdu. İliq bir yaz günü olsa da, X-in hali tutqun, qarışıq idi. Son vaxtlar gecələri narahat yatan X-ə qırıq-qırıq gördüyü yuxular rahatlıq vermirdi. İndi bu iliq xoş yaz günündə əhvalını korlayan da elə otən gecə gördüyü yuxusu idi.

Gördüyü yuxuda X. futbol matçına tamaşa etmişdi, özü də yüz mindən çox azarkeş tutan nəhəng bir stadionun özündəcə. Uşaqlıqdan futbolun dəlisi idi. Elə o vaxtlar üreyindən futbolçu olmaq, futbol oynamaq keçirdi. Ancaq heyhat futbolçu ola bilmədi. İndi adlı-sanlı bir qələm əhli olsa da, hələ də futbolçulara qibtə edirdi. Fikrincə, futbolçular daha məşhur idilər. Az qala uşaqlar da onları tanıyırdı. Ayaqları ilə birgə başları da bir balaca işləyən futbolçular isə təkcə öz həyatlarını deyil, hətta özlərindən sonra yeddi arxa dönənlərinin də gen-bol gələcəyini təmin edib gedirdilər...

Elə biri Pele...

X-in cavanlıq illərində ölkə çempionatında təkcə bir komandamız iştirak edirdi və böyüklü-kiçikli hamı da o komandanın - "Neftçi"-nin azarkeşi idi. O illərdə futbola tamaşa etməyin də bir özgə ələmi var idi.

X. gülümsədi. Yadına Anarın çoxdan oxuduğu "Ağ liman" povesti düşdü. Yazıçı əsərində futbol azarkeşliyinin ləzzətini, dadını-tamını necə də dəqiqliklə doğru-dürüst təsvir etmişdi. Ustad yazıçının o təsvirinin məzmunu hələ də yaxşı yadında idi. Mətni təzədən yadına salmaq istədi. Nə qədər kefsiz olsa da, tənbəllik etmədi, o vaxt oxuduğu sətirlərdən aldığı dadı-tamı bir daha yaşamaq üçün kitab rəfindən povesti tapıb həmin yerləri nədənsə ucadan öz-özünə oxumağa başladı, elə bil qulaqlarına da xoş bir dinclik, rahatlıq vermək istəyirdi...

"...İndi oyunun öz ləzzətindən başqa, onun bütün dəm-dəstgahı da Nemətə (əsrin qəhrəmanı - A.T.) xüsusi zövq verirdi: hələ çox-çox erkən, yaz aylarından abonoment tədarükü, sonra futbol mövsümünün təntənəli açılışı, futbol günləri boşalmış küçələrdən stadionu axışan adamların nəqliyyat rəqabəti və nəqliyyat həmrəyliyi, stadion radiosuyla verilən pozuq melodiyalar (bunun da öz ləzzəti var...). Minlərlə adamın saat kimi dəqiq bir ritmlə tum çırtlaması, avarçı qolları kimi qalxıb-düşən əllər, xeyri-

İSPAN ÇƏKMƏSİ

(romandan fəsillər)

mizə vurulan topların müştərək sevinci, məğlubiyyətlərin müştərək kədəri.

Hələ oyundan qabaq stadionda dost-tanışla birlikdə, sırf kişi "kompaniyasında" subayvarı pivələnmə.. (istər meydançada, istər tribunlarda, istərsə də, ümumiyyətlə, futbol aləmində zənən tayfasının olmaması da az məziyyət deyil. Heç olması stadionda saat yarım adamın qulağı dinc olur)"... X. bu yerdə acı-acı köks ötürdü.

"Təkcə futbol meydançası qalmışdı, qadınlar oraya da ayaq açdılar. İndi hələ bir qadın futbolu da peyda olub. Hətta olur ki, qadın hakimlər kişilərin futbol matçlarını da idarə edirlər. Haqsızlıq edəndə indi gəl o qadın hakimi fitə basıb söy, dişinin dibindən çıxanı deyib üreyini boşalt... - X. ah çəkdi. - Yox, futbola azarkeşlik etməyin də daha dadı, ləzzəti qaçır".

Kitabı kənara qoydu. Nədənsə birdən-birə özünü stadionda hiss etdi və gördüyü yuxunu da təzədən xatırladı.

...Stadion ayaq üstə idi. On minlərlə qızğın azarkeşin uğultusunu, fit səslərini topdan atılan mərmilərin gurlutusu da heç batıra bilməzdi. Azarkeşlər hay-küylə öz doğma komandalarını dəstəkləyirdilər.

Və... Birdən-birə araya çökən dərin, lal bir sükut!!! On minlərlə azarkeş bu dəfə təkcə səslərini yox, nəfəslərini də içlərinə çəkib donub qalmışdı.

Matçın hakimi rəqib komandanın qapısına on bir metrlik cərimə zərbəsi təyin etmişdi...

Hələ matç başlamamışdan əvvəl baş məşqçi hər ehtimala qarşı oyun vaxtı təyin edilə biləcək on bir metrlik cərimə zərbəsini vurmağı Ona həvalə etmişdi.

Bu da son şans! Qol ilə nəticələne biləcək on bir metrlik zərbə!!!

Bəlkə də bu Tanrının qismətinə yazdığı bir alın yazısı, tale qisməti idi! Bir sərrast zərbə - qol!!! Və sonra da hələ ki, yuxularında gördüyü, arzuladığı bir xoş gələcək!..

Təkcə özünün yox, elə komanda yoldaşlarının da gələcək taleyi indi Onun bir sərrast zərbəsindən asılı idi. Yoxsa oyunçular da bir-bir pərən düşər, komanda dağıla bilərdi...

Sərrast bir zərbə və qələbə! Sonra da o sərrast zərbənin müqabilində imtiyazlar, saysız-hesabsız mükafatlar...

Ancaq...

Ancaq iş burasında idi ki, bu on bir metrlik cərimə zərbəsini O özü qazanmamışdı. Bu cərimə zərbəsini haqq edən oyunçu rəqib müdafiəçi tərəfindən aldığı ağır zədədən sonra oyunu davam etdirə bilməyib yarımçıq saxlamış, meydançanı xərəkədə tərk etmişdi.

Rəqib komandanın da taleyi elə bu topdan asılı idi. Məğlubiyyət, məğlubiyyət, məğlubiyyət... Və... "Vay məğlubların halına!.." - Bunu kim deyib?

(Yuxuda ürək parçalayan bu sözlərin müəllifini yada sala bilməmişdi. İndi razılıqla gülümsədi; yadına düşmüşdü, hə, eramızdan əvvəl 390-cı ildə Romanın məğlub edən Tali sərkərdəsi Brenin bağırdığı sözlər idi: "Vae victis!")

...Elə bil ayaqları sözünə baxmaq istəmirdi. Sanki rəqib komandaya rəhmi gəlirdi. Bəs özü! Komandası... Hakimin təyin etdiyi bu cərimə zərbəsi görəsən düzgün qərar idimi? Tərəfkeşlik, haqq, ədalət... İndi bunları ayırd etməyin yeri deyilsə də, beynində fikir fikrə calanmışdı...

"Haydı, irəli! Gözlərini yum və zərbəni endir..."

X. öz qışqırtısına yuxudan ayılmışdı.

Yuxusu yarımçıq qalmışdı.

İndi onu narahat edən, nigaran qoyan da bu idi ki, görəsən on bir metrlik o zərbə yerinə yetirildimi? Yerinə yetirildisə, görən zərbə dəqiq oldu mu?

Bəlkə ən yaxşısı budur ki, gözünü yumub zərbə nöqtəsinə yaxınlaşasan...

Və öz-özünə acı-acı düşündü ki, çox vaxt ölçüb biçib götür-qoy etmədən, elə gözüyumulu vurulan zərbələr daha sərrast olur, hədəfə dəyir...

Növbədə duranlar

"Non progredi est regredi" (latın) - "İrəli getmirsənsə, deməli, geri gedirsən.

Dəmir lay qapılar bağlı idi və o qapıların nə vaxt açılacağı da məlum deyildi; çünki iş rejimi ilə bağlı qapıdan heç bir məlumat ləhvəsi asılmamışdı.

Ancaq buna baxmayaraq O gəlib bağlı qapının qarşısında durdu. Sonra

da ikinci, üçüncü adam...

- Nə yaxşı ki, növbə hələ uzun deyil, - deyə dördüncü adam üçüncüdən sonra sırada dayandı.

Növbədə duran yeddinci adamın sir-sifətindən hövsələsizlik yağa da, toxtaq idi. Növbə hələ ki, o qədər də uzun deyildi.

Vaxt keçdikcə sıraya iki-bir, üç-bir qoşulanların sayı çoxaldı və dəmir lay qapıların qarşısında beləcə əməlli-başlı növbə yarandı.

Qapıdan iş rejimi asılmamışdı - qapıların nə vaxt açılacağı məlum deyildisə də, heç kim hələ ki, narahat-nigaran deyildi. Bir halda ki, növbə yaranıb, niyə sən də o növbəyə durmayasan?!

Siqaret çəkənlər növbədən qırağa çəkilib pis vərdişlərindən qalmırdılar.

Növbədə rastlaşan tanışlar da uzaqdan-uzağa olsa da, bir-biriləri ilə hal-əhval tutur, əl işarələri, mimika ilə də olsa bir-biriləri ilə danışdırlar.

- Axırıncı kimdir? - Soruşan adam özündən irəlidəkinin arxasında durdu. Növbədə ondan əvvəlki adam özlüyündə xəlvətce sevindi ki, ondan sonra da gözləyən var... Nə yaxşı ki, o, növbədə axırıncı deyil...

- Kimdir axırıncı?..

Və hər belə sualdan sonra da "mə-nəm" deyən də beləcə özlüyündə sevinir, qəlbində nəse zəif bir ümid qılgıcımı işarırdı.

Kimse arabir yorğun-yorğun cərgələrin arasını dolaşır, əsəbi və üzüntülü səslə az qala pıçıltı ilə:

- Növbəmi münasib qiymətə dəyişə bilərəm, - deyə təklif edirdi.

Vaxt keçirmək üçün növbədən qırağa çəkilənlər öz aralarında müxtəlif mövzularda söhbətləşir, ən çox da mübahisə edirdilər; çünki mübahisə zamanı vaxtın necə keçdiyindən xəbərin olmur...

Vaxt keçirdi. Növbədəkilərin hövsələsi yavaş-yavaş daralırdı. Bədbinləşənlər də var idi və hətta ürəklərindən keçənləri dillərinə gətirənlər də oldu: "Qorxuram növbə çatıncan alacağımı satmış olsunlar..."

Növbədə ondan sonra olan birisi özünü saxlaya bilməyib gizlətmədi:

- Mənciyəz elə qabaqcadan pulumu vermişəm, - deyə arın-arxayın dilləndi, - sonra da qəhqəhə çəkdi, - şirinliyi də öz yerində...

Bazburutlu bir natarazın haradan gəlib birdən-birə növbədə qabağa keçməsinə bilən olmadı. Kimisə axtarırmış kimi növbədəkilərin başı üstündən uca boyu ilə ora-bura boylanır, elə bil kimi isə axtarırdı. Və birdən gözü növbənin arxa sıralarında duran birini alan kimi coşdu:

- Sənin yerin bəyəm oradımı? - deyə çımxırdı. - Dayın bəyəm ölübmü? Vallah-billah, növbə-filan bilmirəm. Aləmi bir-birinə qataram... Qabağa gəl, gəl qabağa...

Üzünü növbədə duranlara tutub hərbə-zorba gəldi:

- Elə etməyin ki, vurub dağıdım növbənizi...

Nataraz dönüb növbədəkilərə tərəf elə tərs baxdı ki, o növbədəkilər də nəfəslərini içəri çəkib arxa sırada durana qabağa keçməyə yol verdilər.

...İş bunda idi ki, elə dünyaya gələndə növbə gözləmişdi. Ekiz uşaqlar idilər. Özündən qabaq böyük qardaşının dünyaya gəlişini gözləmişdi.

Anası ondan qabaq böyük qardaşını əmizdirərdi, bələyini dəyişdirərdi. Yatırdardı-oyadardı...

Saçları dağınıq idi. Bənizi də solmuşdu. Əzik-üzük qalstukunun düyününü boşaldıb dəridən bir nəfəs aldı. Növbədəkilərə - özündən qabaq və sonra duranlara zəndlə baxdı. Birdən onu dəli bir gülmək tutdu. Ancaq özünü saxladı. Axı, onun bu növbədə nə işi?.. Dodaqları qaçdı. Növbəyə durduğunun səbəbini doğru-dürüst bilmirdi. Təkcə burasını fikirləşmişdi ki, bəlkə ona da növbə çatdı...

...Bağlı qapılar nə vaxt açılacaqdı, hələ ki, bilən yox idi. Növbəni pozmağa artıq heç kimin gücü çatmırdı. Hamı lal-dinməz durub növbəsini gözləyirdi.

...Birdən-birə hiss etdi ki, gözləri dumanlanır və növbədəkilər elə bil bir-bir kiçilib balacalaşır, gözləri önündən itir. Növbədən çıxıb kənara çəkilsinmi? Bəs... Axı, neçə illər idi ki, növbəsini gözləyirdi, elə bu ümidlə də yaşayırdı. Bəs indi?.. Gözləri dumanlandı, deyəsən, huşunu itirirdi...

...Növbədə ondan qabaqda duranlar çox idi, bəs indi niyə birdən-birə qəfil növbə ona çatdı?!

